

KATALOG INFORMACIJ AJDOVŠČINA

KATALOG INFORMACIJ AJDOVŠČINA

Za izvajalce operacije »Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih«

Avtorji:

Uredili:

Oblikovanje predloge: **IDEARNA d.o.o.**

Jezikovni pregled:

Izdajatelj: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva cesta 2, Ljubljana

Spletni naslov: www.nijz.si

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2018

Brezplačen izvod.

Za vsebino posameznega poglavja so odgovorni njegovi avtorji.

Dokument je nastal v okviru projekta "Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih". **Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje kohezijske politike v programskem obdobju 2014-2020**, in sicer v okviru 9. prednostne osi "Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine". Projekt je sofinanciran s strani Evropskega socialnega sklada (80 %) in nacionalnega sofinanciranja (20 %).

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

SEZNAM KRATIC

ZD	Zdravstveni dom
CKZ ZD	Center za krepitev zdravja
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
MZ	Ministrstvo za zdravje
CSD	Center za socialno delo
ZRSZ	Zavod RS za zaposlovanje
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
OE	Območna enota
KT	Koordinativni timi
PT	Preventivni tim
OŠ	Osnovna šola
SŠ	Srednja šola
PKZ	Programi krepitev zdravja
PPS	Priprava na porod in starševstvo
PUMO	Projektno učenje mladih
DMS	Diplomirana medicinska sestra
DMS v PV	Diplomirana medicinska sestra v patronažnem varstvu
NVO	Nevladna organizacija
Preventivni program	Program integrirane preventive KNB in zmanjševanja neenakosti v zdravju pri odraslih
RADM	Referenčna ambulanta družinske medicine
SVIT	Državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki.
DORA	Državni presejalni program za raka dojk, ki je namenjen zgodnjemu odkrivanju te bolezni
ZORA	Državni program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vratu

KAZALO

KATALOG INFORMACIJ AJDOVŠČINA	1
SEZNAM KRATIC.....	3
KAZALO	4
KREPITEV ZDRAVJA ZA VSE.....	6
KAJ NOVEGA PRINAŠA?	6
KOMU JE NAMENJEN?.....	6
KJE POTEKA?	6
TRAJANJE PROJEKTA.....	6
KDO GA FINANCIRA?	6
KONTAKTI PARTNERJEV V OKOLJU	7
VZPOSTAVITEV IN DELOVANJE NOVIH STRUKTUR V ZDRAVSTVENEM DOMU.....	10
CENTER ZA KREPITEV ZDRAVJA	12
Program priprava na porod in starševstvo.....	12
Program vzgoja za zdravje za otroke in mladostnike v vrtcih in šolah	13
Program za krepitev zdravja za odrasle.....	13
PATRONAŽNO VARSTVO	16
KAKOVOSTNA ZDRAVSTVENA OSKRBA ZA VSE.....	19
LOKALNA SKUPNOST, ZA ZDRAVJE VSEH	21
DRŽAVNI PRESEJALNI PROGRAMI ZA ZGODNJE ODKRIVANJE RAKA (SVIT, DORA, ZORA)	22
Program Svit.....	22
Program Dora	22
Program Zora.....	23
CENTER ZA SOCIALNO DELO SEVERNA PRIMORSKA, ENOTA AJDOVŠČINA.....	24
ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE (ZRSZ), OBMOČNA SLUŽBA NOVA GORICA, URAD ZA DELO AJDOVŠČINA.....	25
ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE, OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA, IZPOSTAVA AJDOVŠČINA.....	26
OBČINA AJDOVŠČINA	27
OBČINA VIPAVA	27
LJUDSKA UNIVERZA AJDOVŠČINA.....	28
DOM STAREJŠIH OBČANOV AJDOVŠČINA	28
PROGRAMI NEVLADNIH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV	29
RDEČI KRIŽ SLOVENIJE – OBMOČNO ZDRUŽENJE AJDOVŠČINA.....	29
SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA DUŠEVNO ZDRAVJE- ŠENT	29
MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH NOVA GORICA	29
DRUŠTVO ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV AJDOVŠČINA- VIPAVA	29
DRUŠTVO INVALIDOV AJDOVŠČINA – VIPAVA.....	30

DRUŠTVO UPOKOJENCEV AJDOVŠČINA.....	30
DRUŠTVO SLADKORNIH BOLNIKOV OBČIN AJDOVŠČINA IN VIPAVA	31
OTROŠKI VRTEC AJDOVŠČINA	31
SEZNAM KONTAKTOV	33
ZDRAVSTVENA OSKRBA	33
OBČINE	34
SOCIALNO EKONOMSKA POMOČ	35
DUŠEVNO ZDRAVJE, ODVISNOST	36
GIBANJE.....	38
VZGOJNO – IZOBRAŽEVALNE INSTITUCIJE	39
VIRI IN LITERATURA	41

KREPITEV ZDRAVJA ZA VSE

Ministrstvo za zdravje je uspešno izvedlo javni razpis »Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih«, za katerega je izbralo krajše ime **Krepitev zdravja za vse**. Na javnem razpisu je bilo izbranih 25 zdravstvenih domov iz vse Slovenije, v katerih se izvajajo projektne aktivnosti.

Strokovno podporo in usmerjanje pri izvajanju projektnih aktivnosti v zdravstvenih domovih ter vsebinsko spremljanje projekta Krepitev zdravja za vse izvajata Ministrstvo za zdravje in **Nacionalni inštitut za javno zdravje** (NIJZ) v okviru podpornega projekta **Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih (z akronimom MoST)**.

S projektoma Krepitev zdravja za vse in MoST je povezan tudi projekt **Informacijska podpora integrirane preventive v zdravstvenih domovih**, katerega osnovni namen je informacijsko podpreti delo centrov za krepitev zdravja.

KAJ NOVEGA PRINAŠA?

Projekt prinaša:

- nadgrajene preventivne preglede otrok in mladostnikov s posebnim poudarkom na obravnavi otrok s čezmerno telesno težo in debelostjo ter zmanjšano zmogljivostjo,
- nadgrajen program integrirane preventive kroničnih bolezni za odraslo populacijo,
- dodatne preventivne aktivnosti patronažne službe za novorojenčke, dojenčke, otročnice in odrasle, ki jih patronažne medicinske sestre izvajajo na domu,
- izvajanje različnih aktivnosti zdravstvenih domov za zagotavljanje večje vključenosti in dostopnosti do preventivnih obravnav za osebe, ki težje dostopajo do zdravstvenih storitev,
- uvajanje modela skupnostnega pristopa za krepitev zdravja, kar pomeni, da se različni posamezniki in skupine v lokalni skupnosti povezujejo za boljše zdravje vseh prebivalcev v skupnosti.

Pomemben del projekta je vzpostavitev in delovanje **centrov za krepitev zdravja**, ki so začeli delovati v zdravstvenih domovih kot nadgradnja predhodno vzpostavljenih zdravstveno vzgojnih centrov. Centri za krepitev zdravja so samostojne enote v zdravstvenih domovih, kjer so zaposleni dodatno strokovno usposobljeni zdravstveni delavci in sodelavci za izvajanje preventivnih obravnav (diplomirane medicinske sestre, fizioterapevti, psihologi, dietetiki in kineziologi). Strokovnjaki iz centrov za krepitev zdravja: v sodelovanju z vrtci in šolami izvajajo zdravstveno in zobozdravstveno vzgojo za otroke in mladostnike ter jih skupaj z njihovimi starši spodbujajo k zdravemu življenjskemu slogu, odraslim nudijo podporo in pomoč pri spreminjanju nezdravih življenjskih navad in krepitvi duševnega zdravja ter izvajajo različne aktivnosti za krepitev zdravja v lokalnem okolju, pri čemer s še večjo pozornostjo v preventivne obravnave vključujejo tiste osebe, ki težje dostopajo do zdravstvenih storitev.

KOMU JE NAMENJEN?

S projektom nadgrajujemo vseživljenjsko preventivno obravnavo **celotne populacije**, tako otrok in mladostnikov kot odraslih.

KJE POTEKA?

V projektu sodeluje 25 zdravstvenih domov iz vse Slovenije, izbranih na javnem razpisu, in sicer **16 iz vzhodne in 9 iz zahodne kohezijske regije**.

TRAJANJE PROJEKTA

Od marca 2018 do konca decembra 2019.

KDO GA FINANCIRA?

Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz **Evropskega socialnega sklada**.

KONTAKTI PARTNERJEV V OKOLJU

Tabela 1

Vloga v okviru projekta	Kontaktna oseba	E-naslov	Telefon
ZDRAVSTVENI DOM			
Vodja projekta Nadgradnja*	Darja Pangerc Bratina	darja.pangerc-bratina@zd-ajdovscina.si	05 36 93 141
Vodja Centra za krepitev zdravja	Alenka Černe	ckz-vodja@zd-ajdovscina.si	05 93 43 171
NIJZ OE NOVA GORICA			
Članica regijskega projektnega tima OE Nova Gorica	Petra Kravos	petra.kravos@nijz.si	05 33 08 636
CSD			
Pomočnica direktorja	Bogomira Ipavec	bogomira.ipavec@gov.si	05 368 06 12
Strokovna delavka	Marjetka Pregelj Koren	marjetka.pregelj-koren@gov.si	05 368 06 14
ZRSZ, OE NOVA GORICA			
Kontaktna oseba	Kladis Kravos	kladis.kravos@ess.gov.si	05 335 02 08
ZZZS OE AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba			05 338 12 81
ZZZS NOVA GORICA			
Kontaktna oseba		OENG@zzzs.si	05 33 81 000 05 33 81 244
OBČINA AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Stibilj Jerica	obcina@ajdovscina.si	05 36 59 110
OBČINA VIPAVA			
Kontaktna oseba	Sever Majda	obcina@vipava.si	05 364 34 10
LJUDSKA UNIVERZA AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Eva Mermolja	info@lu-ajdovscina.si	05 366 47 50
KS KAMNJE - POTOČE			
Kontaktna oseba	Suzana Batagelj		051 365 924
DOM STAREJŠIH OBČANOV AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Tanja Stibilj Slemič	tanja@dso-a.si	05 36 59 813
RDEČI KRIŽ – OZ AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Irena Žgavc	ajdovscina.ozrk@ozrks.si	05 366 49 30 051 430 722
ŠENT AJDOVŠČINA			

Kontaktna oseba	Jasmina Bolterštein	sent.aj@siol.net	05 364 38 50
MEDOBCINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH NOVA GORICA			
		info@mdssng.si	05 333 46 50
DRUŠTVO ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV AJDOVŠČINA - VIPAVA			
Kontaktna oseba	Grča Mihaela		031 656 594
DRUŠTVO INVALIDOV AJDOVŠČINA - VIPAVA			
Kontaktna oseba	Erika Mihelj	di.ajdovscina@gmail.com	05 366 1211 040 586 370
DRUŠTVO UPOKOJENCEV AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Irena Vidmar	irena.vidmar55@gmail.com duajdovscina@siol.net	040 570 216
MDPM AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Kristina Valič	info@mdpm-ajdovscina.si	05 368 91 40
OŠ ŠTURJE			
Kontaktna oseba	Lea Vidmar	info@os-sturje.si	05 365 38 00
OTROŠKI VRTEC AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Alenka Močnik	ravnatelj@mojedete.si	05 368 04 54
SREDNJA ŠOLA VENO PILON AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Andrej Rutar	tajnistvo@ss-venopilon.si	05 366 41 10
CIRIUS VIPAVA			
Kontaktna oseba	Kristina Bratina	info@cirius-vipava.si	05 365 52 00
ZAVOD ZA SOCIALNO OSKRBO PRISTAN			
Kontaktna oseba	Martin Kopatin	info@pristan.si	05 368 77 56
VDC AJDOVŠČINA - VIPAVA			
Kontaktna oseba	Roman Velikonja	info@vdcajvi.si	05 920 05 22
URAD ZA DELO AJDOVŠČINA			
		gpzrsznovagorica@ess.gov.si	05 969 58 60
ZAVOD PELIKAN KARITAS, ENOTA AJDOVŠČINA			
		pelikan.ajdovscina@gmail.com	030 646 946
KARITAS VIPAVSKE DEKANIJE			
Kontaktna oseba			05 366 2372
DRUŠTVO UPOKOJENCEV AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Irena Vidmar	irena.vidmar55@gmail.com	05 934 3174
DRUŠTVO SLADKORNIH BOLNIKOV			
Kontaktna oseba	Mirjam Mislej	mirjam.mislej@gmail.com	
ŠPORTNA ZVEZA AJDOVŠČINA			
Kontaktna oseba	Miloš Popovič	sportnazveza@zs-ajdovscina.si	05 364 47 21
Slovenska filantropija HIŠA SADEŽI DRUŽBE VIPAVA			

Kontaktna oseba	Mateja Slapnik	Mateja.slapnik@filantropija.org	041 799 768
-----------------	----------------	--	-------------

* »Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih«

VZPOSTAVITEV IN DELOVANJE NOVIH STRUKTUR V ZDRAVSTVENEM DOMU

Zdravstveni dom zagotavlja zdravstvene storitve in programe primarnega zdravstvenega varstva prebivalcem lokalnih skupnosti. Temeljna naloga zdravstvene dejavnosti na osnovni ravni je zagotavljanje čim boljšega zdravja prebivalstva, ki ga ustanova obravnava. Medtem ko se večina kurativnih dejavnosti lahko izvaja v posameznih ambulantah, je usklajevanje preventive in promocije zdravja temeljna naloga zdravstvenega doma. Zdravstveni dom bi zato moral postati središče načrtovanja in izvajanja promocije zdravja in preventivnih programov, usmerjenih v ohranitev in krepitev zdravja. Postati bi moral središče zdravstveno vzgojne dejavnosti na lokalni ravni. (Vir: Vizija prihodnosti zdravstvenih domov v Sloveniji, Darinka Klančar, Igor Švab, Janko Kersnik, Zdrav Var 2010; 49: 37–43.)

Zdravstveni dom zagotavlja zdravstvene storitve in programe primarnega zdravstvenega varstva prebivalcem lokalnih skupnosti. Z namenom zmanjševanja neenakosti, zagotavljanja neprekinjene zdravstvene oskrbe in dobre dostopnosti do zdravstvenih storitev zdravstveni dom sodeluje tudi z drugimi javnimi službami ter vladnimi in nevladnimi organizacijami v lokalnem okolju.

V zdravstvenem domu delujejo strokovna skupina za preventivo, koordinativni tim za preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladine, preventivni timi za otroke in mladostnike posamezne šole/vrtca in koordinativni tim za preventivno zdravstveno varstvo odraslih.

Pri vzpostavljanju novih struktur za podporo izvajanju integrirane preventive kroničnih bolezni in zmanjševanju neenakosti v zdravju v ZD Ajdovščina, gre za **horizontalne aktivnosti na ravni zdravstvenega doma in lokalne skupnosti**, ki omogočajo doseganje integracije, sodelovanja in povezovanja tako aktivnosti kot izvajalcev na področju krepitev zdravja in preventive kroničnih bolezni (v nadaljevanju: KB) ter zmanjševanja neenakosti v zdravju. Pri tem je **ključna podpora** vodstva ZD Brežice **aktivnostim povezovanja in sodelovanja vseh zdravstvenih delavcev**, ki delujejo na področju **preventive**, ter **aktivnostim povezovanja in sodelovanja** zdravstvenega doma **s partnerji v lokalni skupnosti** (kot so občina, center za socialno delo, območna služba Zavoda RS za zaposlovanje/urad za delo, območna enota Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), območna enota (OE) NIJZ, vzgojno-izobraževalni zavodi, PUM, mladinski centri, razne NVO ...).

Strokovna skupina za preventivo:

- sodeluje pri pripravi analize zdravstvenega stanja in vključenosti ciljnih populacij v preventivne programe (v sodelovanju z NIJZ),
- pregleda analizo ranljivih skupin na področju zdravja in dostopnosti zdravstvenega varstva zanje (analizo pripravi interdisciplinarna skupina strokovnjakov z NIJZ) in razpravlja o njej,
- obravnava ugotovitve ocene stanja v zdravstvenem domu na področju zagotavljanja enakosti v zdravstveni oskrbi ranljivih oseb (oceno pripravi skupina zdravstvenega doma za izvedbo samoocenjevanja na področju zagotavljanja enakosti v zdravstveni oskrbi ranljivih skupin),
- pripravi strategijo zdravstvenega doma za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v sodelovanju z NIJZ,
- pripravi akcijski načrt zdravstvenega doma za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v sodelovanju z NIJZ,
- strokovno podpira nemoteno povezovanje, komunikacijo in prenos informacij med različnimi izvajalci preventivnih pregledov in drugih preventivnih aktivnosti ter centra za krepitev zdravja.

Člane in vodjo strokovne skupine imenuje direktor zdravstvenega doma. Strokovno skupino zdravstvenega doma za preventivo vodi zdravnik specialist.

*Strokovna skupina ZD Ajdovščina za preventivo –12 članov,
vodi jo zdravnik specialist Martina Terbižan Rupnik
Kontakt: 05 36-93-216
E-pošta: martina.terbizan-rupnik@zd-ajdovscina.si*

Koordinativni tim za preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladine (PZVOM):

- obravnava strokovna vprašanja na področju preventive, krepitve zdravja, prepoznavanja in vključevanja ranljivih oseb in zmanjševanja neenakosti v zdravju pri populaciji otrok in mladostnikov,
- strokovno podpira povezovanje in sodelovanje med izvajalci preventivnih pregledov in izvajalci programov v centrih za krepitev zdravja ter lokalno skupnostjo.

Člane in vodjo koordinativnega tima imenuje direktor zdravstvenega doma. Koordinativni tim za PZVOM vodi zdravnik specialist.

*Koordinativni tim (KT) za preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov - 10 članov,
vodi jo: Katja Šoštarč Likar, dr.med.,spec.ped.*

Kontakt: 05 36 93 206

katja.sostaric-likar@zd-ajdovscina.si

Preventivni tim za otroke in mladostnike posamezne šole/vrtca:

- zagotavlja stalno sodelovanje med vsemi zdravstvenimi delavci in sodelavci, ki preventivno obravnavajo otroke in mladostnike posamezne šole/vrtca,
- spremlja zdravstveno stanje populacije posamezne šole/vrtca, pripravlja in izvaja ukrepe v skladu z ugotovljenim stanjem,
- rešuje strokovna vprašanja na področju preventive (vzgoje za zdravje), krepitve zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju pri otrocih in mladostnikih posamezne šole/vrtca,
- zagotavlja strokovno podporo vodstvom šol/vrtecev in zaposlenim v šolah/vrtcih za doseganje skupnih ciljev v zdravju otrok ter
- načrtuje vključevanje tolmača in/ali medkulturnega mediatorja osebam iz drugih kulturnih in družbenoekonomskih okolij pri preventivnih pregledih.

Člane in vodjo preventivnih timov imenuje direktor zdravstvenega doma v skladu s strokovnimi usmeritvami NIJZ. Preventivni tim vodi zdravnik specialist – imenovani zdravnik šole/vrtca.

Preventivni timi za otroke in mladostnike posamezne šole/vrtca – 10 članov

Vodi jo Tanja Mislej, dr. med. spec. Ped

Kontakt: 05 36 55 114

tanja.mislej@zd-ajdovscina.si

Koordinativni tim za preventivno zdravstveno varstvo odraslih:

- strokovno podpira neprekinjeno povezovanje in sodelovanje med izvajalci preventivnih pregledov in izvajalci preventivnih programov v centru za krepitev zdravja,
- rešuje strokovna vprašanja na področju preventive, krepitve zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju pri odraslih,
- načrtuje vključevanje tolmača in/ali medkulturnega mediatorja pri izvajanju preventivnih pregledov in nemedikamentoznih obravnav oseb iz drugih kulturnih in družbenoekonomskih okolij,
- spremlja odzivnost ciljne populacije na preventivne preglede ter
- spremlja vključevanje oseb, ogroženih za kronične nenalezljive bolezni, in kroničnih bolnikov v zdravstvenovzgojno obravnavo v centru za krepitev zdravja ter načrtuje ukrepe za večje vključevanje.

Člane in vodjo preventivnih timov imenuje direktor zdravstvenega doma v skladu s strokovnimi usmeritvami NIJZ.

Koordinativni tim za preventivno zdravstveno varstvo odraslih – 4 članov.

Kontakt: Alenka Černe, dipl.m.s.; vodja CKZ

Kontakt: 05 93 43 171

Ckz-vodja@zd-ajdovscina.si

CENTER ZA KREPITEV ZDRAVJA

V Sloveniji so otrokom, mladostnikom in odraslim na voljo številni programi vzgoje za zdravje in zdravstvene vzgoje, ki so usmerjeni v ohranjanje in krepitev zdravja ter pridobivanje zdravih življenjskih navad. Izvajajo jih strokovnjaki iz centrov za krepitev zdravja (CKZ), to so diplomirane medicinske sestre, dietetiki, fizioterapevti, kineziologi in psihologi. CKZ so samostojne enote v zdravstvenih domovih, ki jih vodijo diplomirane medicinske sestre s specialnimi znanji.

CKZ izvajajo naslednje programe in aktivnosti:

- program Priprava na porod in starševstvo,
- program Vzgoja za zdravje za otroke in mladostnike v vrtcih in šolah,
- aktivnosti za krepitev zdravja in preventivno obravnavo otrok, mladostnikov in njihovih staršev,
- promocijo zdravja za mlade v lokalnih skupnostih (npr. PUMO),
- zobozdravstveno vzgojo za otroke in mladostnike,
- Program za krepitev zdravja za odrasle,
- aktivnosti za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih.

Ti programi se izvajajo v vrtcih, šolah, delovnih organizacijah, lokalnih skupnostih in zdravstvenih domovih.

Obrnite se na CKZ v svojem kraju, če:

- želite spremeniti svoje življenjske navade, povezane z zdravjem, ali potrebujete spodbudo, da naredite prvi korak k spremembi,
- želite, da strokovnjaki iz CKZ izvedejo predavanje ali delavnice vzgoje za zdravje ali zobozdravstvene vzgoje v vašem vrtcu, šoli, delovni organizaciji ali lokalni skupnosti.

Program priprava na porod in starševstvo

Pričakujete otroka? V zdravstvenem domu vas skupaj z bodočim očetom toplo vabijo v prenovljen in posodobljen program Priprava na porod in starševstvo (nekdanj poimenovan Šola za starše).

Sestavljen je iz srečanja v zgodnji nosečnosti in šestih srečanj v nadaljevanju nosečnosti. V njem boste izvedeli veliko o nosečnosti, porodu, dojenju in poporodnem obdobju. Usvojili boste nove spretnosti in se tako dobro pripravili na porod in prihajajočega novorojenčka.

Teme med drugim vključujejo: potek nosečnosti in poroda, telesno in duševno zdravje nosečnice in nato matere in očeta oziroma družine, zdravo in varno prehrano nosečnice in doječe matere, telesno dejavnost v nosečnosti, laktacijo, dojenje in prehod na mešano prehrano dojenčka, razvoj novorojenčka in dojenčka ter njegove potrebe, sodelovanje z dojenčkom, pripomočke in opremo, otrokov vsakdan, porod in poporodno obdobje pri ženski, različne vidike varnosti, zdravstvene storitve v tem obdobju, partnerski odnos in druge.

Naslovi posameznih srečanj predstavljajo osrednjo temo: Zgodnja nosečnost, Nadaljevanje nosečnosti, Porod I, Porod II, Poporodno obdobje in dojenje, Dojenček, Duševno zdravje v nosečnosti in po porodu, Partnerski odnos in komunikacija. Vsako srečanje traja 120 minut, prvemu (Zgodnja nosečnost) pa je pridružena še ura s fizioterapevtko ali fizioterapevtom.

Posebna pozornost je namenjena ranljivim skupinam in zmanjševanju neenakosti. V program so vključene sodobne vsebine, gradivo za bodoče starše in strokovnjake je prosto dostopno.

S posodobljenimi vsebinami in načinom izvajanja programa Priprava na porod in starševstvo je bodočim staršem zagotovljen dostop do kakovostnih in preverjenih informacij ter veščin, kar vodi do boljšega zdravja nosečnic, dojenčkov in celotne novonastale družine.

Zdrave nosečnice ste vabljeni tudi v program strokovno vodene redne tedenske telesne vadbe v nosečnosti.

Program vzgoja za zdravje za otroke in mladostnike v vrtcih in šolah

Vzgoja za zdravje se ustrezno otrokovemu razvoju in odraščanju izvaja na različnih ravneh, v različnih okoljih in za različne ciljne skupine. Izvaja se lahko v zdravstvenih ustanovah ali v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, pa tudi v lokalni skupnosti, torej povsod, kjer otroci in mladostniki živijo, se družijo, igrajo, učijo. Namen sodelovanja med šolo in zdravstvenimi delavci je izboljšanje sporazumevanja s ciljem krepitev zdravega življenjskega sloga in zmanjševanja škodljivih vplivov na zdravje šolarjev. Strokovnjaki iz CKZ zato redno sodelujejo z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami. Izvajajo predavanja, delavnice, pogovore o različnih področjih zdravja in zdravega načina življenja tako za predšolske otroke, šolarje, dijake kot tudi za njihove starše in pedagoške delavce. Vsebine se nanašajo na zdravo prehrano in gibanje, duševno zdravje, dobre medosebne odnose, različne vrste zasvojenosti, odraščanje, zdravo spolnost, skrb za ustno zdravje, zdravo pokončno držo, osebno higieno, preprečevanje poškodb, samopregledovanje dojk/mod in drugo. Pred izvajanjem dejavnosti se s predstavniki vrtcev in šol dogovorijo o obsegu programa, vsebinah in načinih sodelovanja za vsako šolsko leto.

Aktivnosti za krepitev zdravja in preventivno obravnavo otrok, mladostnikov in njihovih staršev ter preventivno obravnavo mladih v lokalnih skupnostih

Nezdrav življenjski slog je pogosto povezan z debelostjo in slabšo telesno zmogljivostjo pri otrocih in mladostnikih. Pojavljati se začnejo tudi drugi dejavniki tveganja za razvoj srčno-žilnih bolezni. Razširjenost debelosti med otroki in mladostniki je resen javnozdravstveni problem tako v svetu kot tudi pri nas, v Sloveniji. Z usmerjanjem v zdrave življenjske navade lahko dosežemo pozitivne dolgoročne učinke na zdravje. Posebej je pomembno, da zdrav življenjski slog zaživijo vsi družinski člani. Tako starši lahko veliko naredijo za zdravje svojih otrok že v njihovi mladostniški in pozneje tudi odrasli dobi. Aktiviranje celotne družine in ukrepanje za zdravo prehrano, zadostno telesno dejavnost, zadosti spanja in netvegano rabo elektronskih naprav je ključno za doseganje sprememb.

»Družinsko obravnavo za zmanjševanje ogroženosti zaradi debelosti in zmanjšane telesne zmogljivosti« izvajamo v CKZ v sodelovanju z zdravniki specialisti pediatri. Potek obravnave vsebuje z dokazi podprte sestavine in temelji na sodelovanju celotne družine z zdravstvenovzgojnim in preventivnim timom šole. Tako otrokom in mladostnikom ter njihovim staršem omogočamo učinkovito obravnavo v njihovem lokalnem okolju.

Promocija zdravja za mlade v lokalni skupnosti

Strokovnjaki iz CKZ sodelujejo tudi z mladostniki, ki zaradi različnih razlogov izstopijo iz šolskega okolja oziroma opustijo šolanje. Ti so lahko vključeni v program Projektnega učenja za mlajše odrasle (PUMO). Izvajalci vzgoje za zdravje v programu PUMO zanje pripravijo različne vsebine in delavnice s področja zdrave spolnosti, dušnega zdravja, zdrave prehrane in gibanja.

Zobozdravstvena vzgoja za otroke in mladostnike

Ustno zdravje je neločljiv del splošnega zdravja in pomembno prispeva k boljši kakovosti življenja. Ohranjanje zdravja zob in ustne votline je najtesneje povezano z ustno higieno, zdravim prehranjevanjem, izogibanjem razvadam in rednim obiskovanjem zobozdravnika. Strokovnjaki iz CKZ izvajajo številne promocijske in preventivne dejavnosti s področja skrbi za ustno zdravje za različne ciljne skupine. Sodelujejo že v programu Priprava na porod in starševstvo ter nadaljujejo svoje delo pri predšolskih otrocih ter šolarjih in dijakih. Kot velja za vzgojo za zdravje, tudi na področju skrbi za ustno zdravje izvajalci tesno sodelujejo z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. Pred izvajanjem dejavnosti se s predstavniki vrtcev in šol dogovorijo o obsegu programa, vsebinah in načinih sodelovanja za vsako šolsko leto.

Program za krepitev zdravja za odrasle

Si želite spremeniti svoje življenjske navade, povezane z zdravjem? Morda potrebujete le spodbudo, da bi naredili prvi korak k spremembi.

Odraslim od 19. leta starosti dalje je na voljo Program za krepitev zdravja. Gre za skupinske delavnice in individualna svetovanja za krepitev zdravja na področjih zdrave prehrane, telesne dejavnosti za krepitev zdravja, zdravega hujšanja, krepitev duševnega zdravja, življenja s sladkorno boleznijo in opuščanja kajenja. V delavnicah boste pridobili strokovne informacije, veščine in podporo za dolgotrajno spremembo življenjskih navad, ki bodo vodile do boljšega počutja in zdravja.

Temeljne/kratke delavnice	Poglobljene/dolge delavnice in individualna svetovanja		
	Svetovalnica za zdrav življenjski slog	Svetovalnica za duševno zdravje	Svetovalnica za tvegana vedenja
Zdravo živim	Zdravo jem	Podpora pri spoprijemanju z depresijo	Skupinsko svetovanje za opuščanje kajenja
Ali sem fit?	Gibam se		Individualno svetovanje za opuščanje kajenja
Tehnike sproščanja	Zdravo hujšanje	Podpora pri spoprijemanju s tesnobo	
Zvišan krvni tlak	S sladkorno boleznijo skozi življenje	Spoprijemanje s stresom	
Zvišane vrednosti maščob v krvi			
Zvišana raven krvnega sladkorja			
Sladkorna bolezen tipa 2			
Test telesne pripravljenosti za odrasle/starejše			

Skupinske delavnice in individualna svetovanja se izvajajo v prostorih zdravstvenih domov, po dogovoru s posameznim CKZ pa lahko tudi na lokacijah v lokalnih skupnostih (npr. v delovni organizaciji, prostorih krajevne skupnosti, gasilskem domu, prostorih društva bolnikov ipd.).

V nekatere delavnice in individualna svetovanja se lahko vključite le po predhodno opravljenem preventivnem pregledu pri izbranem osebnem zdravniku oziroma diplomirani medicinski sestri v ambulantni družinske medicine. O možnostih vključitve v delavnice/individualna svetovanja se pozanimajte pri diplomirani medicinski sestri v CKZ.

Če imate urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje, je udeležba v Programu za krepitev zdravja za vas brezplačna.

Aktivnosti za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih

Zaposleni v CKZ v lokalnih skupnostih izvajajo različne aktivnosti za krepitev zdravja:

- organizacijo in izvedbo delavnic, predavanj, različnih predstavitev s področja krepitev zdravja (obeležitev dnevov zdravja, izvedba kratkih preventivnih obravnav, meritev, svetovanj ipd.),
- predstavite za spodbujanje ciljnih populacij k vključevanju v preventivne programe in državne presejalne programe za zgodnje odkrivanje raka (Dora, Zora, Svit),
- tako imenovana *Odprta vrata za zdravje* na lokacijah različnih partnerjev v lokalni skupnosti (informiranje in spodbujanje ranljivih oseb k vključitvi v preventivne programe in skrbi za svoje zdravje) in
- motivacijske delavnice za ranljive osebe.

CKZ v svoji strategiji načrtujejo vključevanje populacije ranljivih skupin v preventivne aktivnosti tako znotraj zdravstvenih domov kot v lokalni skupnosti.

Izvajalci Programa za krepitev zdravja ter aktivnosti za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnem okolju

Ime in priimek	Izobrazba	Elektronska pošta	Tel. številka
Alenka Černe , vodja CKZ	Dipl. med. sestra	ckz-vodja@zd-ajdovscina.si	05 9343 171 051 415 731
Ana Hančič	Dipl. fizioterapevt	ckz-fizioterapevt@zd-ajdovscina.si	05 9343 171 041 409 762
Maja Pavletič	Dipl. dietet	ckz-dietetik@zd-ajdovscina.si	05 9343 174
Kristina Bratina	Univ. dipl. psiholog	psiholog@zd-ajdovscina.si	051 656 694
Aneja Kodrič	Mag. psihologije		05 9343 174 051 671 071
Anžej Praček	Dipl. kineziolog	ckz-kineziolog@zd-ajdovscina.si	05 9343 171 041 409 762
Špela Raspor	Dipl. med. sestra	ckz-dms@zd-ajdovscina.si	05 9343 171 051 415 731

PATRONAŽNO VARSTVO

Patronažno varstvo je posebna oblika zdravstvenega varstva, ki se izvaja na pacientovem domu, v zdravstvenem domu, lokalni skupnosti ali na terenu. Način in mesto delovanja opredeljujeta patronažno varstvo kot tisti del primarnega zdravstvenega varstva, ki najhitreje prepozna družbene spremembe ter se nanje lahko tudi hitro in učinkovito odzove. Diplomirana medicinska sestra v patronažnem varstvu, ki je nosilka dejavnosti, obravnava posameznika, njegovo družino in skupnost v okolju, kjer bivajo, se učijo, igrajo in delajo. Aktivno skrbi za zdravstveno stanje prebivalcev na določenem zdravstvenem območju, razvija programe promocije zdravja ter tako spodbuja zavarovance k čim večji skrbi za lastno zdravje in zdravje družin. Poglobljeno individualno in družinsko obravnavo zahtevajo predvsem prednostne skupine prebivalstva zaradi svojih bioloških lastnosti (dojenčki, šolarji, nosečnice, starostniki idr.), spremenjenih življenjskih razmer, socialne (priseljenci, brezdomci idr.) in zdravstvene ogroženosti (invalidi in kronični bolniki idr.) ter druge ranljive skupine.

Diplomirane medicinske sestre v patronažnem varstvu so edini izvajalci v sistemu zdravstvenega varstva, katerih delovno mesto je na pacientovem domu in v lokalnih skupnostih. Obravnavajo posameznika in njegovo družino v vseh življenjskih obdobjih, tudi v obdobju žalovanja po smrti družinskega člana. Ogradje za zagotavljanje kakovostnega preventivnega zdravstvenega varstva za varovance, obravnavane v patronažni dejavnosti, daje Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni.

Diplomirane medicinske sestre v patronažnem varstvu so pri načrtovanju svojega dela samostojne. Pri izvajanju diagnostično-terapevtskega programa, ki se izvaja v okviru zdravstvene nege na domu, sodelujejo z zdravniki specialisti. Njihova prednost je v izjemnem poznavanju prebivalstva na svojem območju, kjer zaznavajo socialno in zdravstveno problematiko ter iščejo rešitve tudi v povezovanju z lokalno skupnostjo in nevladnimi organizacijami. Tako se zagotavljajo pogoji, da posameznik lahko ostane v domačem okolju čim dlje, kljub starosti, bolezni ali onemoglosti. So koordinatorke vseh oblik pomoči na domu ter vez med posameznikom in njegovim osebnim zdravnikom.

Nadgradnja aktivnosti v patronažnem zdravstvenem varstvu predvideva:

- izvajanje obravnav novorojenčkov, dojenčkov in otročnic na domu po posodobljenem programu,
- pripravo analize terenskega območja posamezne diplomirane medicinske sestre iz patronažnega varstva,
- izvajanje posvetovalnic diplomiranih medicinskih sester iz patronažnega varstva v lokalnih skupnostih ter
- vzpostavitev stika diplomirane medicinske sestre iz patronažnega varstva z osebami, ki se ne odzivajo na vabila na preventivne preglede v ambulantah družinske medicine, ugotavljanje vzroka za neodzivnost in ukrepanje glede na ugotovljeni vzrok.

Izvajanje obravnav novorojenčkov, dojenčkov in otročnic na domu po posodobljenem programu

Posodobljen program je namen zagotavljanju enake preventivne obravnave na domu vsem otročnicam in otrokom do enega leta starosti. Diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva izvede osem preventivnih obiskov na domu otročnice in otroka v prvem letu starosti otroka.

V prvih šestih tednih po porodu otročnico obišče dvakrat. Novorojenčka prvič obišče v 24 urah po prihodu iz porodnišnice, nato pa v njegovem prvem mesecu starosti opravi še tri obiske.

Obisk dojenčka v četrtem do šestem mesecu starosti je namenjen podpori staršem pri prepoznavanju otrokovega zdravega telesnega, čutnega in govornega razvoja, svetovanju glede uvajanja mešane prehrane dojenčka, seznanitvi s potekom rasti zob in higieno, pogovoru glede delovanja družine, ozaveščanju o pomenu branja za otroka in drugim pomembnim tematikam.

Zadnji obisk je predviden v desetem do enajstem mesecu otrokove starosti, ko se spremljata otrokova rast in razvoj, podajajo usmeritve glede varstva otroka po končanem dopustu za nego otroka ter varnosti otroka v domačem in zunanjem okolju, ozavešča o pomenu otrokove socializacije in je mogoče govoriti tudi o drugih

pomembnih tematikah. Za preprečevanje poškodb v domačem okolju diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva izvede pregled glede na seznam za preverjanje varnosti domačega okolja »Poglejte in preverite, ali je vaš dom varen za dojenčka«. Seznam diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva preda staršem ob prvem obisku, pozneje pa lahko tudi skupaj preverijo, kako varno je urejen njihov dom. Pri ugotavljanju varnosti doma diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva otročnici nudi dodatna pojasnila oziroma svetovanje.

Program predvideva izvajanje posebnih postopkov in orodij za prepoznavo ter obravnavo posebej ranljivih skupin otročnic in novorojenčkov na domu. Ena od novosti je ugotavljanje ranljivosti otročnice, otroka oziroma družine, kjer diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva glede na prisotnost meril za ugotavljanje ranljivosti opravi dodatna dva do pet preventivnih obiskov. Izvedejo se v okvirno določenem časovnem obdobju, glede na vrsto ranljivosti oziroma po strokovni presoji posamezne diplomirane medicinske sestre iz patronažnega varstva.

Po porodu se pogosto pojavi poporodna otožnost, po mnenju strokovnjakov verjetno zaradi hormonskih sprememb. Poporodna depresija se razvije pri približno 10–20 odstotkih otročnic. Za pravočasno odkrivanje znakov poporodne depresije diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva ob obisku otročnice izvede presejalni test z uporabo vprašalnika EPDS (Edinburška lestvica poporodne depresije), ki omogoča lažje prepoznavanje znakov. Vprašalnik se praviloma uporablja pri obisku otročnice v četrtem do šestem tednu po porodu.

Priprava analize terenskega območja posamezne diplomirane medicinske sestre iz patronažnega varstva

Za patronažno varstvo je temeljni način dela terensko delo na geografsko opredeljenem območju z družinsko obravnavo pacientov v vseh življenjskih obdobjih in v njihovem domačem okolju. Delo patronažne službe je usmerjeno v obravnavo območja kot celote, s tem pa tudi obravnavo posameznika, družine in skupnosti v njihovem življenjskem okolju. Diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva pozna:

- ključne demografske značilnosti prebivalstva,
- njihovo zdravstveno in socialno stanje,
- katere lokalne značilnosti vplivajo na zdravje prebivalstva,
- katere storitve so prebivalcem zagotovljene,
- lokalne in državne prednostne naloge na področju zdravja in druge.

Analiza terenskega območja je sestavljena iz opisa terenskega območja, analize opravljenega dela, predlogov ukrepov in načrta izvajanja programiranega preventivnega patronažnega varstva vsake posamezne izvajalke. Na podlagi analiz terenskih območij in letnih načrtov, ki jih pripravijo posamezne diplomirane medicinske sestre v patronažnem varstvu, vodja patronažne službe zdravstvenega zavoda pripravi skupni dokument (zajema tudi terensko območje zasebnic s koncesijo), ki združuje ključne ugotovitve in predloge ukrepov, ter pripravi načrt sodelovanja in povezovanja s preostalimi deležniki. Dokument se ustrezno vključi v dokumente zdravstvenega zavoda.

Izvajanje posvetovalnic diplomiranih medicinskih sester iz patronažnega varstva v lokalnih skupnostih

Z izvajanjem posvetovalnic za krepitev zdravja v lokalni skupnosti po dogovorjenem urniku diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva dodatno prispeva k vključevanju ranljivih skupin v preventivno zdravstveno varstvo in h kreptvi zdravja v lokalni skupnosti. Enkrat tedensko je prisotna »nekje« na terenskem območju, kar pa ni vedno v istem kraju. V okviru naselij/mestnih četrti, ki so na njenem terenskem območju, po predhodnem dogovoru izvede posvetovalnice. Posvetovalnice so namenjene ranljivim skupinam ali zdravstveni problematiki, pogostejše prisotni v lokalnem okolju. V okviru posvetovalnic izvajajo individualna svetovanja (izbira osebnega zdravnika, pediatra, ginekologa, zobozdravnika, pomoč žrtvam nasilja ipd.), pomaga pri ureditvi obveznega zdravstvenega zavarovanja, predstavlja delavnice centra za krepitev zdravja in napotuje vanje, izvajajo meritve, krajša predavanja (cepljenje proti gripi, cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu, samopregledovanje dojk, zaščita pred soncem ipd.) ter krajše delavnice (v sodelovanju

z izvajalci iz centra za krepitev zdravja). Sodeluje na predstavitev v lokalni skupnosti (samostojno, skupaj z izvajalci centra za krepitev zdravja, s predstavniki OE NIJZ ipd.).

Obravnavanje osebe, ki se ne odziva na povabila na preventivne preglede, v patronažnem varstvu

Diplomirana medicinska sestra v ambulantni družinske medicine na preventivne preglede vabi populacijo pacientov, starih 30 let in več. Če se oseba po treh vabljenjih ne odzove na povabilo na preventivni pregled, diplomirana medicinska sestra iz ambulante družinske medicine o tem obvesti diplomirano medicinsko sestro iz patronažnega varstva. Ta v največ dveh tednih po prejemu obvestila vzpostavi stik s to osebo, ugotovi vzrok za njeno neodzivnost in ukrepa glede na ugotovljeno. Najpogostejše so ukrepi povezani z iskanjem rešitve, kako pacienta motivirati, da se odzove povabilu in preventivni pregled opravi v ambulantni družinskega zdravnika, ali z izvedbo preventivne obravnave na domu.

Ob vstopu v družino diplomirana medicinska sestra iz patronažnega varstva preveri pri vseh družinskih članih, ki ustrezajo merilom za vabljenje na preventivne preglede, ali so preventivni pregled že opravili. Po potrebi pomaga pri urejanju termina za izvedbo preventivnega pregleda ali pa ga izvede sama. Preventivni pregled na domu izvede pri osebah, ki zaradi svoje ranljivosti niso zmožne obiska v ambulantni družinske medicine (osebe z različnimi oblikami oviranosti, osebe z motnjami v duševnem zdravju, geografsko dislocirane osebe, morebitni migranti ipd.). Osebe, pri katerih ugotovi dejavnike tveganja, ogroženost za nastanek ali celo že prisotne znake kroničnih nenalezljivih bolezni in stanj, usmeri v center za krepitev zdravja ali pa jih obravnava sama. O ugotovitvah poroča izbranemu osebnemu zdravniku osebe. Osebo vključi v tisto obravnavo, ki je zanjo glede na ugotovljene okoliščine najustreznejša. V obravnavo vključi tudi svojce in pomembne druge osebe, še posebej če meni, da to lahko pripomore k boljšemu razumevanju vsebin in s tem k večji učinkovitosti preventivne obravnave.

Diplomirana medicinska sestra v patronažnem varstvu izvaja preventivne obravnave v skladu z opredeljenim algoritmom tudi pri osebah, ki zaradi ranljivosti niso zmožne obiska v ambulantni družinske medicine in jih zajame na svojem terenskem območju. Pri pacientih, ki že imajo diagnozo kronične nenalezljive bolezni, izvaja presejanje na posamezne dejavnike tveganja. Del vprašalnika za preventivni pregled na področju kroničnih nenalezljivih bolezni v patronažnem varstvu sta tudi vprašalnika družinski APGAR ter vprašalnik »Družina in problemi v družini«, ki omogočata poglobljeno obravnavo družine. Pri osebah, starejših od 64 let, se v okviru nadgradnje v patronažnem varstvu izvaja tudi ocena dejavnikov tveganja preiskovane osebe za padce in preprečevanje padcev starejših ljudi doma na podlagi seznama »Poglejmo in preverimo, ali je naš dom varen«, ki je namenjen odkrivanju nevarnosti, za katere doslej starejše osebe morda niso vedele.

Z nadgradnjo preventivnega delovanja in izvajanjem dodatnih aktivnosti diplomirane medicinske sestre v patronažnem varstvu dejavno prispevajo k zmanjševanju neenakosti v zdravju, ranljivim osebam omogočajo lažje vključevanje v preventivne obravnave in krepijo zdravje v lokalni skupnosti.

KAKOVOSTNA ZDRAVSTVENA OSKRBA ZA VSE

Ranljivost je stopnja, do katere so populacije, posamezniki ali organizacije nezmožne predvideti dejavnike tveganja, se spoprijeti z njimi ali jim kljubovati oziroma si opomoči po njihovih škodljivih učinkih. Ranljive populacije v zdravstvu so tiste, za katere velja večje tveganje za slabše zdravstveno stanje oziroma večjo nedostopnost do zdravstvenega varstva. Poznamo ranljivost, ki izhaja iz socialnoekonomskega položaja ali starosti, spola, zdravstvenega stanja ali etničnega ozadja, in druge. Običajno gre za preplet več oblik ranljivosti.

Izkušnje ranljivih oseb kažejo na številne ovire pri skrbi za lastno zdravje in na ovire pri dostopu do sistema zdravstvenega varstva, vključno s preventivnimi programi. Pogosto so odrinjene na družbeno obrobje, izključene iz družbenega dogajanja in bolj izpostavljene težavam, povezanim z zdravjem.

Najpogostejše opredeljene ranljive skupine so:

- otroci in mladostniki s težavami v odraščanju,
- ljudje z nizkimi dohodki, katerih preživetje je odvisno od različnih oblik pomoči (prejemniki socialne pomoči, prejemniki humanitarne pomoči),
- brezposelni, prekarni, samozaposleni,
- starejši prebivalci,
- različne skupine invalidov (brez statusa, s težjimi okvarami, brezposelni),
- Romi (brezposelnost, nizka stopnja izobrazbe, slabe stanovanjske razmere),
- brezdomci (zdravstvene in stanovanjske težave),
- osebe s težavami v duševnem zdravju,
- odvisniki od nedovoljenih drog,
- odvisniki od alkohola,
- osebe z izkušnjo (domačega) nasilja,
- migranti, begunci in iskalci azila (nepoznavanje jezika, zaposlitev, stanovanjske razmere).

Ohranjanje in krepitev zdravja razumemo in obravnavamo kot temeljno sestavino vsakodnevnega življenja za vse prebivalce. V skrbi za zdravje ranljivih skupin se zavzemamo za celostno in povezano obravnavo tako v centrih za krepitev zdravja kot v zdravstvenih domovih ter lokalnih skupnostih.

Zdravstveni domovi izvajajo aktivnosti za zagotavljanje enakosti v zdravstveni oskrbi ranljivih skupin, katerih namen je doseganje boljšega zdravja in z zdravjem povezane kakovosti življenja. Predvidene so aktivnosti za:

- starše otrok do enega leta starosti,
- osebe z gibalno in senzorično oviranostjo,
- osebe s težavami v jezikovnem sporazumevanju ter
- z vidika razvoja novih vsebin samoocenjevanje zdravstvenega doma glede zagotavljanja enakosti v zdravstveni oskrbi ranljivih skupin.

Aktivnosti za starše otrok do enega leta starosti

Dojenje je pomemben vir prehrane za novorojenčka v prvih mesecih življenja. Vzpostavljanje in vzdrževanje laktacije lahko za doječo mamo pomeni veliko neznank, morda kdaj tudi zapletov, na katere ne najde odgovorov. Zato so na voljo programi za pomoč in podporo na področju laktacije in dojenja, ki jih izvajajo za to usposobljeni strokovnjaki.

Gibalni vzorci, ki jih bo otrok usvojil do prvega leta starosti, vplivajo na razvoj drže telesa, občutka za gibanje in koordinacijo. Družinska zavest, da je gibanje pomemben del zdravih življenjskih navad, pripomore k zagotavljanju vnosa gibanja v dnevne aktivnosti. Na novo oblikovani programi s tovrstno tematiko, namenjeni staršem in otrokom do enega leta starosti, ki jih izvajajo nevrofizioterapevti, so ključ do uspeha.

Aktivnosti za osebe z gibalno in senzorično oviranostjo

Zdravstveni delavci in osebe z gibalno in/ali senzorično oviranostjo sodelujejo pri presoji ustreznosti objektov in uporabe komunikacijskih ukrepov v zdravstvenih domovih. Na podlagi ugotovitev je skupina pripravila predloge ukrepov za izboljšanje, ki se bodo v nadaljevanju projekta vnesli v sestavo zdravstvenih domov.

Aktivnosti za osebe s težavami v jezikovnem sporazumevanju

Medkulturna mediacija je mednarodno uveljavljen program in praksa, ki se uporablja za zmanjševanje neenakosti in ugotavljanje kakovostne obravnave v zdravstvenih in drugih ustanovah. Namenjena je premostitvi ovir in nesporazumov, ki vznikajo ob jezikovnih, kulturnih, socialnih in drugih razlikah. Za jezikovno pomoč ob vstopu v zdravstveno ustanovo, pri preventivnem pregledu in drugih preventivnih obravnavah lahko zaprosite za tolmača ali medkulturnega mediatorja.

Aktivnosti z vidika razvoja novih vsebin samoocenjevanje zdravstvenega doma glede zagotavljanja enakosti v zdravstveni oskrbi ranljivih skupin

Na podlagi predpisanih usmeritev za samooceno zdravstvenih domov na področju zmanjševanja neenakosti v zdravju se bo postopoma uvajalo različne ukrepe in programe, ki bodo namenjeni različnim ranljivim skupinam.

LOKALNA SKUPNOST, ZA ZDRAVJE VSEH

Za krepitev zdravja posameznika in skupnosti je potrebno sodelovanje celotne lokalne skupnosti. Zato je smiselno spodbujanje kompetenc in pridobivanje spretnosti vseh deležnikov, ki lahko kakor koli pripomorejo k ustvarjanju podpornega okolja za doseganje zastavljenih ciljev, povezanih z zdravjem. Novi načini obravnave podirajo meje med področji ter spodbujajo medpoklicno in medsektorsko usklajevanje aktivnosti za zmanjšanje neenakosti in krepitev zdravja. Lokalna skupina za krepitev zdravja zagotavlja:

- pravočasno in ustrezno zaznavanje zdravstvenih potreb lokalnega prebivalstva in odzivanje nanje,
- sodelovanje med organizacijami v podporo preventivnim programom, ki omogočajo doseganje boljših rezultatov z istimi viri,
- hitro, točno in popolno izmenjavo informacij med partnerji,
- oblikovanje učinkovitih, celovitih rešitev za doseganje ciljev, povezanih z zdravjem posameznika in skupnosti, ter
- nenehno usposabljanje in pridobivanje novih veščin ter izmenjavo izkušenj med strokovnjaki.

Člani lokalne skupine za krepitev zdravja

Lokalno skupino za krepitev zdravja predvidoma sestavljajo predstavniki občine, ustanov zdravstvenega in socialnega resorja (zdravstveni domovi in drugi izvajalci zdravstvene dejavnosti, območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), centri za socialno delo, območne službe Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje/uradi za delo), vzgojno-izobraževalnih ustanov ter različnih nevladnih organizacij (društva, združenja in drugi).

Prednosti delovanja po modelu skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju

Ključni cilj oblikovanja lokalne skupine za krepitev zdravja je spodbujanje kolektivne zavesti, povezane z zdravjem. S poenotenjem delovanja ustanov v skupnosti omogočamo podporo posamezniku pri skrbi za lastno zdravje, ki želi živeti v zdravem okolju. Tak način obravnave omogoča hitro prepoznavanje potreb lokalnega prebivalstva in hitro odzivanje nanje ter oblikovanje ustreznih preventivnih programov, prilagojenih skupnosti, za reševanje nastalih zdravstvenih stanj. Z upoštevanjem možnosti formalne in neformalne oblike podpore posamezniku ali skupini razvija podporno mrežo in skupine za samopomoč. Tak način delovanja od partnerjev v lokalnem okolju zahteva usklajeno in povezano odpravljanje zaznanih ovir ter razvoj kompetenc, veščin in načinov ukrepanja, ki presegajo klasične institucionalne oblike delovanja. Partnerji skupnostnega pristopa postavijo skupne cilje ter načrtujejo in udeležujejo ukrepe na področju preventive, krepitev zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju.

Strategija in akcijski načrt za podporo pri krepitvi zdravja posameznikov in skupin

Najpomembnejša naloga članov lokalne skupine za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju je oblikovanje strategije in akcijskega načrta za podporo pri krepitvi zdravja posameznikov in skupin. Doseganje cilja integrirane zdravstvenovzgojne politike lokalne skupnosti je mogoče s pravimi in kakovostnimi informacijami, zato so oblikovani katalogi informacij, ki posameznika usmerjajo v iskanje razpoložljivih programov za podporo pri krepitvi in ohranjanju zdravja.

DRŽAVNI PRESEJALNI PROGRAMI ZA ZGODNJE ODKRIVANJE RAKA (SVIT, DORA, ZORA)

Program Svit

Program Svit je državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Za to obliko raka je značilno, da se dolgo časa razvija brez očitnih bolezenskih znakov. Največkrat se razvije iz predrakavih sprememb na steni črevesja, ki jih imenujemo polipi. Če le-te odkrijemo pravočasno in jih odstranimo, lahko preprečimo razvoj bolezni. Za uspešno zdravljenje že razvite bolezni pa je pomembno, da je odkrita v začetnih fazah. Program Svit omogoča laboratorijske preiskave blata, s katerimi odkrijemo prikrite krvavitve, ki so pokazatelj bolezenskih sprememb v črevesu, ko še nimamo nobenih težav z zdravjem.

V program so na vsake dve leti vabljeni moški in ženske, stari od 50 do 74 let.

Kontakt:

Klicni center Svit: 01 620 45 21

Spletni naslov: www.program-svit.si

Elektronska pošta: info@program-svit.si

Brezplačno gradivo o Programu Svit se lahko naroči preko spletne trgovine ali naročilnice na www.cindi-slovenija.net, v elektronski obliki je na voljo tudi na www.program-svit.si.

SVIT-ova KONTAKTNA TOČKA

ZD Ajdovščina

Center za krepitev zdravja

Bevkova 13, 5270 Ajdovščina

Program Dora

Program Dora je državni presejalni program za raka dojke, ki je najpogostejši rak pri ženskah v Sloveniji. Program omogoča izvedbo mamografije, s katero odkrivamo bolezenske spremembe na dojkah, ki še niso tako velike, da bi jih ženska zatipala pri samopregledovanju ali pa bi jih odkril njen zdravnik pri kliničnem pregledu. Tudi pri tej obliki raka je za uspešno zdravljenje zelo pomembno, da se tumor odkrije še v zgodnji fazi, ko je majhen in omejen le na dojko.

V program so vsake dve leti vabljene ženske, stare od 50 do 69 let.

Kontakt:

Klicni center Dora: 080 27 28 (vsak delavnik med 9. in 12. uro)

Spletni naslov: www.dora.onko-i.si

Elektronska pošta: dora@onko-i.si ali vprašajte svojega osebnega zdravnika ali ginekologa

Gradivo je v elektronski obliki na voljo na www.dora.onko-i.si

PRESEJALNI CENTER NOVA GORICA

Splošna bolnišnica "Dr. Franca Derganca"

Nova Gorica

Ulica padlih borcev 13A, 5290 Šempeter pri Novi Gorici

Telefon: 080 27 28 (vsak delovnik med 9. in 12. uro)

Program Zora

Program Zora je državni program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vratu. Rak materničnega vratu je posledica okužbe s humanim papilomskim virusom (HPV), ki lahko pri nekaterih ženskah povzroči spremembo zdravih celic v rakave. Te celične spremembe potekajo počasi in postopno več let. V tem obdobju se zdrave celice najprej spremenijo v predrakave, ki imajo že nekatere rakave lastnosti, vendar se ne delijo nenadzorovano, ne rastejo invazivno in ne zasevajo. Iz njih se, če jih ne zdravimo, postopno razvije rak. Ginekolog lahko s testom PAP (briso materničnega vratu) predrakave celice odkrije in pravočasno zdravi.

V program so na vsake tri leta vabljeni ženske stare od 20 do 64 let, ki presejalni pregled opravijo pri svojem izbranem ginekologu.

Kontakt:

Klicni center Dora: 01 587 95 75

Spletni naslov: www.zora.onko-i.si

Elektronska pošta: zora@onko-i.si

Gradivo je v elektronski obliki na voljo na www.zora.onko-i.si

DISPANZER ZA ŽENSKE ZD AJDOVŠČINA

ZD Ajdovščina

Tovarniška cesta 3, 5270 Ajdovščina

zenski.dispanzer@zd-ajdovscina.si

05 36 93 125

CENTER ZA SOCIALNO DELO SEVERNA PRIMORSKA, ENOTA AJDOVŠČINA

Center za socialno delo je javni socialno varstveni zavod. Enota Ajdovščina je bila ustanovljena kot samostojni center za socialno delo leta 1982. Izvaja socialno varstveno dejavnost za območje Občin Ajdovščina in Vipava.

Center organizira in izvaja naloge in storitve ter javna pooblastila, ki jih je veliko, saj zajemajo vsa življenjska obdobja v človekovemu življenju. Tako delamo na področju varstva otrok, mladostnikov in družine, varstva odraslih, varstva invalidov, materialnih pomoči in drugih. V lokalni skupnosti razvijamo programe, ki posvečajo večjo skrb posebej ranljivim skupinam prebivalcev. Nekatere izmed njih tudi izvajamo, kot npr.: program Neverjetna leta – trening starševstva, Socialno vključevanje posebej ranljivih skupin, program rejništva, Prostovoljstvo in druge.

Občani se soočajo s kompleksnimi in vse hujšimi stiskami in težavami, kar pogosto vodi v pomanjkanje življenjske energije in socialno izključenost. Ob nepredvidljivih spremembah v svojem življenju se zaradi izgube dohodka, bolezni, zasvojenosti, težav v partnerskem odnosu, nasilja, posebnih potreb ipd. znajdejo v situacijah, ki jih sami brez pomoči, ne zmorejo obvladovati. Na centru si prizadevamo, da jim nudimo pomoč in podporo, pri iskanju in soustvarjanju za njih možnih in sprejemljivih rešitev.

Poslanstvo centra za socialno delo je izboljšanje kvalitete življenja in socialne vključenosti posameznikov in družin. Vsem, ki potrebujejo pomoč pri premagovanju njihove stiske in težave pomagamo v okviru zakonskih možnosti in skupaj z njimi iščemo za njih možne in sprejemljive rešitve.

Kontakt: Center za socialno delo Severna Primorska, Enota Ajdovščina

T.: 05 368 06 10

M.: gpcsd.ajdov@gov.si

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZAPOSLOVANJE (ZRSZ), OBMOČNA SLUŽBA NOVA GORICA, URAD ZA DELO AJDOVŠČINA

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje je ena ključnih ustanov na trgu dela, je samostojna pravna oseba s statusom javnega zavoda, ki deluje enotno za območje Republike Slovenije na treh ravneh: na sedežu Zavoda z vodstvom in Centralno službo ter v območnih službah z uradi za delo, ki so locirani v vseh upravnih enotah.

Temeljne dejavnosti Zavoda:

- posredovanje zaposlitev in zaposlitveno svetovanje,
- izvajanje karijerne orientacije,
- izvajanje zavarovanja za primer brezposelnosti,
- izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja,
- izdajanje delovnih dovoljenj in zaposlovanje tujcev,
- izdelava analitičnih, razvojnih in drugih strokovnih gradiv s področja dejavnosti ZRSZ
- informiranje o trgu dela, informacije javnega značaja.

Uporabniki storitev ZRSZ so brezposelne osebe, delodajalci, osebe, ki potrebujejo strokovno pomoč pri zaposlovanju in poklicni orientaciji, strokovne institucije in izvajalci programov zaposlovanja, socialni partnerji ter javnost.

Ključno pri delu z brezposelnimi osebami je prepoznavanje obstoječih kompetenc, načrtovanje aktivnosti za pridobitev novih ali dvig obstoječih kompetenc glede na potrebe trga dela, dvig motiviranosti za aktivno reševanje brezposelnosti ter delovna in socialna vključenost.

Uspešnost zaposlovanja je poleg strokovne izvedbe svetovalnega dela in lastne angažiranosti iskalca zaposlitve odvisna tudi od povpraševanja delodajalcev za zaposlitev novih sodelavcev, možnosti vključevanja v različne programe aktivne politike zaposlovanja:

- usposabljanje in izobraževanje brezposelnih (neformalno izobraževanje, delovni preizkus, usposabljanje na delovnem mestu),
- subvencioniranje zaposlitev ranljivih skupin,
- kreiranje delovnih mest (javna dela...),
- pomoč pri realizaciji samozaposlitve za določene skupine.

Osebe, ki se soočajo z večjimi težavami pri oblikovanju zaposlitvenih in kariernih ciljev ter pri aktiviranju za iskanje zaposlitve so deležne poglobljenega kariernega svetovanja. V okviru specialističnega svetovanja se za osebe z zdravstvenimi ovirami izvaja zdravstveno zaposlitveno svetovanje in rehabilitacijsko svetovanje.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE, OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA, IZPOSTAVA AJDOVŠČINA

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije izvaja obvezno zdravstveno zavarovanje s prispevki, ki jih plačujejo z zakonom opredeljeni zavezanci. S temi sredstvi zagotavlja zavarovanim osebam dve skupini pravic: pravice do zdravstvenih storitev na primarni, sekundarni in terciarni ravni zdravstvene dejavnosti, zdravil in medicinsko tehničnih pripomočkov ter pravice do nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela, pogrebnine, posmrtnine in povračila potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev.

Izpostava v Ajdovščini ima svoje prostore na Gregorčičevi ulici:

ZZZS, izpostava Ajdovščina

Gregorčičeva 22, 5270 Ajdovščina

Telefon: 05 338 12 81

Uradne ure:

ponedeljek in torek od 8.00 do 12.00 in od 13.00 do 15.00

sreda od 8.00 do 12.00 in od 13.00 do 17.00

petek od 8.00 do 13.00

OBČINA AJDOVŠČINA

Občina Ajdovščina je gospodarsko in kulturno središče Vipavske doline. Organizirana je po Zakonu o lokalni samoupravi in je temeljna lokalna skupnost prebivalcev naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi njihovih prebivalcev.

Površina: 245 kvadratnih kilometrov

Število prebivalcev: 19.174

Sestavlja jo 27 krajevnih skupnosti in 45 naselij.

Na področju zdravstva je naloga občine:

- da skrbi za delovanje mreže javne zdravstvene službe in lekarniške dejavnosti. V ta namen zagotavlja sredstva za gradnjo in vzdrževanje javne zdravstvene infrastrukture in nakup opreme ter oblikuje programe za krepitev zdravja prebivalstva na svojem območju preko financiranja in pospeševanja preventivnih programov in promocije zdravja.
- Poleg navedenega financira tudi obvezno zdravstveno zavarovanje oseb brez prejemkov.
- Dolgoročni cilj razvoja primarnega zdravstvenega varstva v občini je razvoj sistema, ki bo vsem občanom zagotavljal dostopno primarno zdravstveno oskrbo.

OBČINA VIPAVA

Občina Vipava je del goriške statistične regije.

Površina: 107,4 kvadratnih kilometrov

Število prebivalcev: 5.618 (SURS 2017).

Upravno središče Občine je Vipava, ki šteje 1.934 prebivalcev

Obsega 20 naselij, ki so organizirana v 11 krajevnih skupnosti.. Ostala naselja pa so: Duplje, Erzelj, Goče, Gradišče pri Vipavi, Lože, Manče, Nanos, Sanabor, Slap, Vrhpolje, Zemono, Hrašče, Lozice, Orehovica, Podbreg, Podgrič, Podnanos, Podraga in Poreče.

Občina Vipava skuša preko ZD Ajdovščina:

- Zagotoviti enako kakovost in obseg preventivnih obravnav ter dostopnost do kakovostnih zdravstvenih programov na primarni ravni, predvsem za ranljive skupine, kamor uvrščamo otroke in mladostnike, starejše, revnejše in invalide.
- Vloga občine je čimbolj preprečiti neenakosti v zdravju, zato je smiselno krepiti kapacitete, tako na zaposlitveni ravni kot tudi na prostorski ravni primarnega zdravstvenega varstva kot javnega zdravja za odkrivanje potreb in samo delo s pacienti.

Z vzpostavitvijo Centa za krepitev zdravja in aktivnim sodelovanjem občine s centrom ima občina cilj pripevati k boljšim bivanjskim pogojem ter blagostanju lokalnega prebivalstva. Namen je čimbolj vključiti ranljive skupine prebivalstva v različne aktivnosti v lokalnem okolju ter posledično krepitev njihovega zdravja in osebnega počutja. S tem se bo preprečila socialna izključenost ranljivih skupin prebivalstva.

LJUDSKA UNIVERZA AJDOVŠČINA

Ljudska univerza Ajdovščina je danes prepoznana kot sodoben izobraževalni center za izobraževanje odraslih. Kot glavni nosilci izobraževanja odraslih v Zgornji Vipavski dolini si prizadevamo zagotoviti dobre pogoje za izobraževanje odraslih in njegov nadaljnji razvoj. Z izvajanjem številnih projektov omogočamo večjo dostopnost programov vseživljenjskega učenja, programsko ponudbo pa prilagajamo potrebam v lokalnem okolju.

DOM STAREJŠIH OBČANOV AJDOVŠČINA

Osnovna dejavnost Doma starejših občanov Ajdovščina je nudenje institucionalne oblike varstva osebam, starejšim od 65 let. Omogoča možnost nastanitve 151 stanovalcem.

Dom starejših občanov Ajdovščina v okviru svoje dejavnosti izvaja osnovno in socialno oskrbo stanovalcev ter zdravstvene storitve. K osnovni oskrbi sodi bivanje, prehrana in tehnična oskrba, v okviru socialne oskrbe pa se izvajajo vsebine socialne preventive, varstva, terapije in vodenja stanovalcev. V okviru osnovne zdravstvene dejavnosti in zdravstvene rehabilitacije za potrebe stanovalcev se izvaja zdravstvena nega, fizioterapija in delovna terapija. Petkrat tedensko deluje splošna ambulanta, enkrat mesečno pa specialistična psihiatrična ambulanta.

Dom starejših občanov Ajdovščina svojim stanovalcem nudi možnost vključevanja v vrsto aktivnosti (telovadba, pevski zbor, tombola, vaje za ohranjanje umskih sposobnosti, družabni in kulturni dogodki, skupine za samopomoč, medgeneracijsko sodelovanje, verska oskrba, ...), prilagojenih sposobnostim in potrebam stanovalcev.

Poleg navedenega Dom starejših občanov Ajdovščina izvaja še:

- pripravo kosil za zunanje uporabnike (za informacije lahko pokličete od ponedeljka do petka med 8:00 in 14:00 na 05/365 98 25 ali 365 98 10),
- pedikerske storitve (za informacije lahko pokličete na 040 500 047).

Za informacije v zvezi s sprejemom lahko pokličete socialno delavko Doma starejših občanov Ajdovščina vsak delavnik med 9.00 in 14.00.

PROGRAMI NEVLADNIH ORGANIZACIJ IN DRUŠTEV

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE – OBMOČNO ZDRUŽENJE AJDOVŠČINA

V RKS - OZ Ajdovščina si že vrsto let prizadevajo za krepitev zdravja prebivalcev lokalne skupnosti z organiziranjem brezplačnih meritev krvnega tlaka, sladkorja in holesterola po krajevnih skupnostih, brezplačnih tečajev o nujenju temeljnih postopkov oživljanja in uporabe defibrilatorja ter brezplačnih tečajev o nujenju prve pomoči dojenčku in otroku. Za socialno šibkejše organizirajo brezplačni tečaj nege bolnika na domu, organizirajo predavanja z zdravstveno vsebino ter redno usposabljaajo tri odrasle ekipe prve pomoči in več osnovnošolskih ekip prve pomoči na osnovnih šolah. Organizirajo tudi zdravstveno letovanje za otroke, letovanja za otroke iz socialno šibkejših družin, letovanja starejših ter obisk starejših na domu. Navsezadnje se trudijo starejšim socialno ogroženim zagotoviti topel obrok ter tudi v osnovne prehranske pakete za socialno ogrožene vnesti več sadja in zelenjave.

SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA DUŠEVNO ZDRAVJE- ŠENT

Slovensko združenje za duševno zdravje je neprofitna, nevladna, prostovoljna organizacija. Namenjena je posameznikom s težavami v duševnem zdravju (depresija, shizofrenija, obsesivno-kompulzivna motnja) tistim, ki se znajdejo v trenutni duševni stiski, njihovim svojcem ter vsem ostalim, ki jih zanima področje duševnega zdravja.

Aktivnosti v dnevnem centru:

- skupine za samopomoč, trening socialnih veščin, literarna delavnica;
- izobraževalne delavnice (tuji jeziki, kuharske delavnice, računalniške delavnice ipd.);
- ustvarjalne delavnice (ročna dela, fotografska delavnica, dramska delavnica ipd.);
- prostočasne delavnice (družabne igre, telovadba, nordijska hoja ipd.);
- izleti in še mnogo drugega.

Vključitev v program je brezplačna in na voljo vsem, ki so zainteresirani za sodelovanje.

MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLEPIH IN SLABOVIDNIH NOVA GORICA

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Nova Gorica združuje slepe in slabovidne osebe iz 13 občin na Severnem Primorskem. Društvo usposablja slepe in slabovidne osebe, da po okvari vida živijo čim bolj kakovostno in čim manj odvisno od drugih. Prizadevajo si, da osebe z okvaro vida pridobijo ustrezno znanje in veščine, ki jih potrebujejo za prilagojeno funkcioniranje v vsakdanjem življenju. Pri tem uporabljajo individualni pristop. Izvajajo in organizirajo različne socialne in športno rekreativne aktivnosti ter skrbijo za njihovo socialno vključevanje. Nudijo tudi svetovanje in pomoč pri uveljavljanju pravic slepih in slabovidnih v okviru različnih zakonskih predpisov. Ozaveščajo javnost, lokalno okolje uporabnikov in institucije o prisotnosti slepih in slabovidnih, njihovih posebnih potrebah ter potrebnih prilagoditvah do prostora, storitev in informacij.

DRUŠTVO ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV AJDOVŠČINA- VIPAVA

Društvo zdravljenih alkoholikov Ajdovščina-Vipava izvaja psihosocialno pomoč vsem tistim posameznikom in njihovim družinskim članom, ki imajo težave zaradi uživanja alkohola. Pomoč se izvaja kot skupinska terapija

ali pa kot individualno svetovanje. Pri skupinski pomoči gre za psihosocialno rehabilitacijo posameznika in njegovih družinskih članov. Uporabniki pod strokovnim vodstvom terapevta utrjujejo nove življenjske vzorce in vztrajajo v abstinenci. S pomočjo skupine urejajo svoja življenja ter se ponovno vključijo v delovno okolje. Srečanja potekajo enkrat tedensko v prostorih Zdravstvenega doma Ajdovščina. Društvo izvaja tudi individualna svetovanja, ki so namenjena vsem posameznikom, ki so se zaradi škodljive rabe alkohola znašli v osebni ali socialni stiski.

Društvo zdravljenih alkoholikov Ajdovščina-Vipava je ustanovni član Zveze klubov zdravljenih alkoholikov Slovenije. Zveza klubov zdravljenih alkoholikov Slovenije nam nudi strokovno in organizacijsko pomoč, ter nam zagotavlja stik z Oddelkom za zdravljenje odvisnosti Psihiatrične bolnišnice Idrija.

DRUŠTVO INVALIDOV AJDOVŠČINA – VIPAVA

Društvo invalidov Ajdovščina – Vipava deluje v interesu delovnih in ostalih težjih invalidov po smernicah organizacije Zveze delovnih invalidov Slovenije na območju občin Ajdovščina in Vipava. Namen društva je povezovanje težjih invalidov iz obeh občin. Skupno druženje, ustvarjanje, doseganje športnih uspehov, medsebojna pomoč.

Cilji delovanja društva so omogočiti vsem članom - težjim invalidom ustrezno psihofizično pomoč in svetovanje pri njihovem vsakdanjem življenju in jim s tem omogočiti lažje in manj boleče vključevanje v vsakdanjik. V sklopu ZDIS organizacije se jim nudi rehabilitacijske programe v različnih toplicah in pravno pomoč.

V javnem interesu se izvaja 8 programov, po FIHO sistemu:

- preprečevanje in blaženje socialnih ter psihičnih posledic invalidnosti,
- zagotavljanje zagovorništva,
- informativna dejavnost,
- usposabljanje za aktivno življenje in delo,
- programi za ohranjanje zdravja in drugi rehabilitacijski programi,
- šport,
- dnevni centri in klubi,
- kulturna dejavnost.

Društvo organizira razna druženja, kulturne dogodke in strokovna predavanja, delavnice, kopalni dan in izlete. Ob druženju si člani izmenjujejo lastne izkušnje. Udeležujejo se športnih tekmovanj, ki jih organizira Zveza delovnih invalidov Slovenije, in sicer v ribolovu, balinanju, kegljanju, pikadu in streljanju.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV AJDOVŠČINA

Društvo upokojencev Ajdovščina izvaja splošne in socialne programe za starejše ter različne družabne aktivnosti na kulturnem in športnem področju. Društvo organizira različne krožke, prireditve, letovanja, izlete in pohode.

Pevski zbor Večernica in dramsko-pevska skupina Zarja z dolgoletno tradicijo nastopata na različnih prireditvah doma po Sloveniji in v tujini. Fotografski krožek Škljoc deluje že desetletje in pripravlja razstave. Balinanje, pikado, kegljanje, ribištvo, šah so glavne dejavnosti v športu. Upokojenci se udeležujejo regijskih in državnih športnih iger z mnogimi uspehi. Telovadba in plavanje v bazenu potekata tedensko, mesečno je organizirano kopanje v izolskem hotelu Delfin. Letovanja in izlete društvo pripravlja v pomladanskih in

jesenskih mesecih. Skupaj s Klubom upokojencev Slovenije organizira različna zdraviliška letovanja s poudarkom na zdravstvenih storitvah.

Program 'Starejši za višjo kakovost življenja doma', ki ga na območju občine vse dni v letu izvaja društvo v okviru Zveze društev upokojencev Slovenije, je socialnovarstveni program, ki temelji na medsebojni pomoči starejšim, da bi lahko čim dlje ostali v domači oskrbi. Bistvo programa je v tem, da starejši prostovoljci v svoji okolici obiščejo vse starejše od 69 let, jih povprašajo o tem, kako živijo in jim poskušajo organizirati pomoč, če jo potrebujejo. Tudi sami nudijo različne pomoči: druženje, branje, sprehode, prevoze, dostavo iz trgovine, dostavo hrane, informirajo jih o aktivnostih društva. Delo prostovoljcev usklajuje koordinator, ki opravljene obiske zabeleži in skladno z ugotovitvami ter dovoljenjem starejših potrebe po pomoči posreduje javnim zavodom in humanitarnim organizacijam.

Uradne ure:

ponedeljek, sreda, petek od 8.00 do 12.00 ure.

DRUŠTVO SLADKORNIH BOLNIKOV OBČIN AJDOVŠČINA IN VIPAVA

Društvo sladkornih bolnikov občin Ajdovščine in Vipave je prostovoljno združenje fizičnih in pravnih oseb, neposredno ali posredno prizadetih s sladkorno boleznijo, oseb, ki se na kakršenkoli način ukvarjajo z zdravljenjem sladkorne bolezni in njenih posledic ter vseh drugih, pripravljenih na kakršenkoli način pomagati s sladkorno boleznijo prizadetim osebam.

V društvu se člani združujejo z namenom, da v njem skupno ter skupaj z ostalimi zainteresiranimi organi, organizacijami ter pravnimi in fizičnimi osebami, povezanimi s to problematiko, usklajujejo in zadovoljujejo lastne in javne interese na področju zdravstvene vzgoje ter zdravstvene zaščite oseb s sladkorno boleznijo in njenimi posledicami.

Društvo ima status humanitarne organizacije vpisane pri Ministrstvu za zdravje od 7.1.2013.

OTROŠKI VRTEC AJDOVŠČINA

Otroški vrtec Ajdovščina že več let sodeluje z Zdravstvenim domom Ajdovščina. Zavedamo se pomembnosti takega sodelovanja, saj z vsebinami želimo spodbuditi, da bi se vsakodnevno odločali za zdrav način življenja in s tem na kvaliteto zdravja. Naši cilji so usmerjeni v skrb za zdravje, spoznati pomen gibanja za naše zdravje, obeležiti svetovne dneve povezane z zdravjem, naučiti se kako varno ravnati v vročih poletnih dnevih,... Področja so usmerjena na skrb za zdravje: čustveni in gibalni razvoj, preprečevanje poškodb, zdrava prehrana, skrb za zobe in drugo. Sodelovanje poteka po predhodnih dogovorjenih vsebinah, ki se izvajajo v vrtcu ali v Zdravstvenem domu. V program za predšolske otroke vključujemo zobozdravstveno vzgojo in razne zdravstvene vzgojne aktivnosti. Vsebine se iz leta v leto spreminjajo in jih tudi posodabljam glede na potrebe otrok. Zdravstvena vzgoja poteka tudi skozi projekte vzgojiteljic celo šol. leto. Tako se vključujemo v FIT program, ki ga pripravlja Mednarodni projekt FIT Slovenija, Varno s soncem, ki je pod okriljem Nacionalnega inštituta za javno zdravje Slovenije, Pasavček, ki se izvaja na pobudo Agencije republike Slovenije za varnost prometa. V svoje prostore tako vabimo različne institucije in organizacije: Policijo, gasilce, zdravstvene delavce.

Služba zdravstvene vzgoje otrok pa nam pripravi tudi razna predavanja za starše. Pomembno nam je ozaveščati, da na naše zdravje vpliva okolje in mi sami. Tudi vzgojiteljice jih vabijo k sodelovanju in jih s sistematičnim pristopom seznanjajo o posameznih vsebinah.

Zavedamo se, da sta zdravje in način življenja bistvena kazalca kakovosti naše populacije.

HIŠA SADEŽI DRUŽBE VIPAVA

Hiša Sadeži družbe Vipava je medgeneracijski skupnostni center, ki se nahaja v prostorih "stare šole" na Trgu Pavla Rušta 6. Je del programa Hiše Sadeži družbe, ki ga izvaja Slovenska filantropija in je namenjena vsem prebivalcem lokalne skupnosti. Ciljno v njih izvajamo aktivnosti, ki povezujejo med seboj različne generacije in enakovredno vključuje tako starejše kot mlajše.

Program ohranja in dviguje kakovost življenja starejših in vključenost v socialno okolje, jim nudi podporo in pomoč v vsakdanjem življenju, preprečuje socialno izoliranost, širi in mreži medgeneracijske programe in projekte v lokalnem in regionalnem okolju, povezuje generacije in spodbuja prostovoljstvo. V programu je poudarek na medgeneracijski izmenjavi znanj in izkušenj, solidarnosti, vseživljenjskemu učenju in aktivnemu staranju. Posebna skrb je znotraj programa namenjena krepitvi moči posameznikov, kar izvajamo preko vključevanja posameznikov v prostovoljstvo, spodbujanja samostojnosti ter prevzemanje odgovornosti.

Uporabnikom zagotavlja aktivno vključenost v družbo, soustvarjanje, večanje socialne mreže, daje občutek socialne vključenosti, saj so aktivnosti za njih brezplačne in tako preprečuje nastajanje stisk zaradi revščine, ker si npr. plačljivih aktivnosti ne morejo privoščiti.

SEZNAM KONTAKTOV

ZDRAVSTVENA OSKRBA

Tabela 1: Kontakti - ZDRAVSTVENA OSKRBA

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
SPLOŠNA NUJNA MEDICINSKA POMOČ		
Služba nujne medicinske pomoči Tovarniška cesta 3, 5270 Ajdovščina	05 3693 121 sluzba.nmp@zd-ajdovscina.si	Izvajanje nujnih ukrepov pri življenjsko ogroženih osebah.
ZDRAVSTVENI DOMOVI		
ZDRAVSTVENI DOM AJDOVŠČINA Tovarniška cesta 3, 5270 Ajdovščina	05 3693 100	
ZDRAVSTVENA POSTAJA VIPAVA Beblerjeva ulica 5, 5271 Vipava	05 3655 111	
BOLNIŠNICE		
CENTRI ZA KREPITEV ZDRAVJA		
ZD AJDOVŠČINA Bevkova 13, 5270 Ajdovščina	05 9343 171 ckz-vodja@zd-ajdovscina.si	
ZASTOPNIK PACIENTOVIH PRAVIC		
NIJZ, OE NOVA GORICA DUŠAN ŽORŽ , univ. dipl. prav. Vipavska cesta 13, Rožna Dolina, 5000 Nova Gorica	05 968 16 52 dusan.zorz@nijz.si	

OBČINE

Tabela 2: Kontakti - OBČINE

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
OBČINE		
OBČINA AJDOVŠČINA Cesta 5. maja 6a, Ajdovščina	05 36 59 111 obcina@ajdovscina.si	
OBČINA VIPAVA Glavni trg 15, Vipava	05 364 34 10 obcina@vipava.si	

SOCIALNO EKONOMSKA POMOČ

Tabela 3: Kontakti - SOCIALNO EKONOMSKA POMOČ

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
CENTRI ZA SOCIALNO DELO		
CENTER ZA SOCIALNO DELO AJDOVŠČINA Gregorčičeva ulica 18, 5270 Ajdovščina	05 36 80 612 gpcsd.ajdov@gov.si	
ZAVOD RS ZA ZAPOSLOVANJE		
URAD ZA DELO AJDOVŠČINA Gregorčičeva ulica 18, 5270 Ajdovščina	05 335 02 08 kladis.kravos@ess.gov.si	
DOMOVI STAREJŠIH OBČANOV		
DOM STAREJŠIH OBČANOV AJDOVŠČINA Ulica Milana Klemenčiča 1, 5270 Ajdovščina	05 365 98 11	Dom starejših občanov, dnevno varstvo, pomoč na domu.
ZAVOD ZA SOCIALNO OSKRBO PRISTAN Goriška cesta 27, 5271 Vipava	05 368 77 50	Dom starejših občanov, dnevno varstvo, pomoč na domu.
NEVLADNE ORGANIZACIJE		
KARITAS VIPAVSKE DEKANIJE Vipavska cesta 11, 5270 Ajdovščina	05 366 23 72	Dobrodelna organizacija rimo-katoliške cerkve z namenom uresničevanja karitativnega in socialnega poslanstva cerkve.
RDEČI KRIŽ SLOVENIJE, OBMOČNO ZDRUŽENJE AJDOVŠČINA Tovarniška cesta 3g, 5270 Ajdovščina	05 366 4930 ajdovscina.ozrk@ozrks.si	Samostojna, nevladna, humanitarna organizacija za pomoč ljudem v stiski.
HIŠA SADEŽI DRUŽBE VIPAVA Trg Pavla Rušta 6, 5271 Vipava	041 799 768 mateja.slapnik@filantropija.org	
DRUŠTVA		
DRUŠTVO UPOKOJENCEV AJDOVŠČINA Cesta IX. korpusa 1, 5270 Ajdovščina	05 366 13 83	
DRUŠTVO INVALIDOV AJDOVŠČINA - VIPAVA Gregorčičeva 32c, 5270 Ajdovščina	05 36 61 211 di.ajdovscina@siol.net di.ajdovscina@gmail.com	

DUŠEVNO ZDRAVJE, ODVISNOST

Tabela 4 Kontakti – DUŠEVNO ZDRAVJE, ODVISNOST

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
KOORDINATORJI OBRAVNAVE V SKUPNOSTI NA PODROČJU ZAKONA O DUŠEVNEM ZDRAVJU		
BOJAN PERŠE	05 330 29 32 bojan.perse@gov.si	
NATAŠA NOVAK	05 330 29 41 natasa.novak1@gov.si	
SABINA LIDJAN	05 373 46 09 sabina.lidjan@gov.si	
ZASTOPNIKI PRAVIC OSEB NA PODROČJU DUŠEVNEGA ZDRAVJA		
BRIGITA ŽAJDELA	051 276 227 brigitazajdela@gmail.com	
NEVENKA MOČNIK	051 276 229 nevenka.zastopnik@gmail.com	
LIDIJA KRISTANČIČ	051 276 225 lidija_kristancic@t-2.net	
URGENTNA PSIHIATRIČNA AMBULANTA V OKVIRU PSIHIATRIČNIH BOLNIŠNIC		
PSIHIATRIČNA BOLNIŠNICA IDRİJA Pot sv. Antona 49, 5280 Idrija	05 37 34 400 www.pb-idrija.si	
PSIHIATRIČNE BOLNIŠNICE IN ODDELKI ZA ZDRAVLJENJE ODVISNOSTI		
AMBULANTA ZA ZDRAVLJENJE ODVISNOSTI OD ALKOHOLA, PB IDRİJA Pot sv. Antona 49, 5280 Idrija	05 37 34 400 www.pb-idrija.si	
VARSTVENO DELOVNI CENTER		
VDC AJDOVŠČINA - VIPAVA	05 920 05 22 info@vdcajvi.si	
DRUŠTVA, USTANOVE IN KLUBI ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV		
DRUŠTVO KLUB ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV AJDOVŠČINA Tovarniška cesta 3, 5270 Ajdovščina	041 277 145 051 337 347	
DRUŠTVA		
DRUŠTVO SOŽITJE AJDOVŠČINA VIPAVA Ulica Vena Pilona 24, 5270 Ajdovščina	sozitie.ajd@gmail.com	
TELEFONI ZA POMOČ V STISKI		
PSIHOLOŠKA SVETOVALNICA POSVET	031 704 707, vsak delovni dan od 8. do 15. ure info@posvet.org	Svetovalnica za pomoč osebam v duševni stiski - naročanje po telefonu ali e-pošti.

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
SOS TELEFON	080 11 55 ali (01) 544 3513 www.drustvo-sos.si , drustvo.sos@drustvo-sos.si	Telefon za ženske, otroke in žrtve nasilja.
	031 722 333 mobing@drustvo-sos.si	Svetovanje v primerih nasilja na delovnem mestu (vsak torek od 17.00 do 20.00).
ZAUPNI TELEFON SAMARIJAN	116 123 www.telefon-samarijan.si	Svetovanje ljudem v duševni stiski.
TOM – TELEFON OTROK IN MLADOSTNIKOV	116 111 www.e-tom.si , www.zpms.si , tom@zpms.si	Zaupni telefon za otroke in mlade v stiski.
ZAVOD EMMA	080 21 33 www.zavod-emma.si , zavod.emma@siol.net	Nudnje strokovne in brezplačne pomoči otrokom, mladostnikom, mladostnicam in ženskam žrtvam nasilja. Poleg nudenja psihosocialne strokovne pomoči žrtvam nasilja, se aktivnosti izvajajo tudi na preventivnem področju.
KLIC V DUŠEVNI STISKI	01 520 9 900	Na pomoč možno poklicati ne glede na vzrok duševne stiske.
ZAUPNI TELEFON ZA TE	01 234 9 783	Nudnje pomoči ljudem v stiski.
SVETOVALNICA		
PSIHOLOŠKA SVETOVALNICA POSVET	031 704 707, vsak delovni dan od 8. do 15. ure info@posvet.org	Svetovalnica za pomoč osebam v duševni stiski.
SPLETNE STRANI		
www.med.over.net		Spletno svetovanje na področju zdravstva, sociale, prava in drugih področij za kakovostno življenje.
www.nebojse.si		Nabor različnih vsebin iz področja duševnih težav.
www.tosemjaz.net		Spletno svetovanje mladim na področju duševnega in telesnega, spolnega zdravja in medosebnih odnosov.
www.nijz.si		Nabor različnih tem s področja javnega zdravja.

GIBANJE

Tabela 5: Kontakti – GIBANJE

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
ŠPORTNA DRUŠTVA		
Fitnes ŠGV Vipava	05 365 53 10 sgv@siol.net	Fitnes
Klub šport-ani	040 577 474, klubsportani@gmail.com	Atletika in šport od A do Ž, rolaj z nami, vadba na drogu za otroke, raziskuj z nami, mini WOTR (tek čez ovire v naravi), drsaj z nami
Kolesarski klub Črn trn	040 236 941, info@crntrn.com	Kolesarska šola za otroke in mladino, kolesarska šola za odrasle
Košarkaški klub Vipava	kkvipava@gmail.com	Košarka (rekreativno, tekmovalno)
Nogometni klub Ajdovščina	08 205 73 30, nsajdovscina2@gmail.com	Športne dejavnosti – nogomet, nogometna šola
Nogometni klub Vipava	nk.vipava1919@gmail.com	Športne dejavnosti - nogomet
Planinsko društvo Ajdovščina	041 390 100, ucvetko@gmail.com	Planinski izleti
Planinsko društvo Križna Gora	05 366 80 94, pdkriznagora@gmail.com	Planinski izleti
Planinsko društvo Podnanos	041 961 598, info@pd-podnanos.si	Planinski izleti
Planinsko društvo Vipava	031 440 467, info@planinsko-drustvo-vipava.si	Planinski izleti
Športno društvo Nanos Podnanos	041 350 755	Športno rekreativne dejavnosti (tek)
Športno društvo Rekreativček	041 472 128, rekreativcek@gmail.com	Športno rekreativna dejavnost za otroke (plavanje, smučanje), rekreativni programi za odrasle
Športno društvo Tekachi Vipavske doline	zmago.petric@petric.si	Druženje in tekanje v tekaški skupini
Tekaško društvo Burja Vipava	040 589 057, info@td-burja.com	Športno rekreativne dejavnosti (tek)
Triatlon klub Ajdovščina	041 377 446, 3atlon.klub@gmail.com	Triatlonska šola za otroke in odrasle, plavanje za predšolske otroke
Zavod za šport Ajdovščina	051 442 553, info@zs-ajdovscina.si	Fitnes, skupinska vadba na kolesih, pilates, kondicijska vadba, mix aerobika, joga, namizni tenis

VZGOJNO – IZOBRAŽEVALNE INSTITUCIJE

Tabela 6: Kontakti: Vzgojno – izobraževalne institucije

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
VRTCI		
OTROŠKI VRTEC AJDOVŠČINA Pot v Žapuže 14, 5270 Ajdovščina	05 368 13 40 info@mojedete.si	
WALDORFSKI VRTEC ZLATA PTICA Ustje 70, 5270 Ajdovščina	031 578 358 031 420 951	
OSNOVNE ŠOLE		
OŠ COL Col 35, 5270 Ajdovščina	05 364 33 50 info@os-col.si	Puc Vidrih Bogomila, dr. med., spec. šol. med.
OŠ DANILA LOKARJA AJDOVŠČINA Cesta 5. maja 15, 5270 Ajdovščina	05 367 11 00 tajnistvo@os-ajdovscina.si	Puc Vidrih Bogomila, dr. med., spec. šol. med.
OŠ DOBRAVLJE Dobravlj 1, 5270 Ajdovščina	05 365 10 10 o-dobravljje.ng@quest.arnes.si	Puc Vidrih Bogomila, dr. med., spec. šol. med.
OŠ DRAGA BAJCA VIPAVA Vinarska cesta 4, 5271 Vipava	05 366 43 47 info@os-vipava.si	Mislej Tanja, dr. med.
OŠ OTLICA Otlca 48, 5270 Ajdovščina	05 364 95 31 o-otlica.ng@quest.arnes.si	Puc Vidrih Bogomila, dr. med., spec. šol. med.
OŠ ŠTURJE AJDOVŠČINA Bevkova ulica 22, 5270 Ajdovščina	05 365 38 00 info@os-sturje.si	Puc Vidrih Bogomila, dr. med., spec. šol. med.
SREDNJE ŠOLE		
SREDNJA ŠOLA VENO PILON AJDOVŠČINA Cesta 5. maja 12, 5270 Ajdovščina	05 366 41 10 tajnistvo@ss-venopilon.si	Puc Vidrih Bogomila, dr. med., spec. šol. med.
ŠKOFIJSKA GIMNAZIJA VIPAVA Goriška cesta 29, 5271 Vipava	05 365 53 10 sgv@siol.net	Mislej Tanja, dr. med.
DIJAŠKI DOMOVI		
DIJAŠKI DOM SREDNJE ŠOLE VENO PILON AJDOVŠČINA Cesta 5. maja 12, 5270 Ajdovščina	05 366 41 09 dijaski.dom@ss-venopilon.si	
DIJAŠKI DOM ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE VIPAVA Grabrijanova ulica 19, 5271 Vipava	05 365 54 11 sgv_dd@siol.net	

NAZIV IN NASLOV	KONTAKT	OPIS
DRUGI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVODI		
CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE, REHABILITACIJO IN USPOSABLJANJE VIPAVA Vojkova ulica 33, 5271 Vipava	05 365 52 00 info@cirius@vipava.si	

VIRI IN LITERATURA

1. Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih – Vsebinska izhodišča za izvedbo projektnih aktivnosti Sonja Dravec, Zalka Drglin, Jerneja Farkaš Lainščak, Martina Horvat, Ivanka Huber, Nuša Konec Juričič, Jožica Maučec Zakotnik, Barbara Mihevc Ponikvar, Rok Poličnik, Rade Pribaković Brinovec, Vesna Pucelj, Klara Rebernik, Saška Roškar, Sonja Tomšič, Polonca Truden Dobrin, Sanja Vrbovšek; Ljubljana, NIJZ, 2017 (str. 1);
2. Javni razpis za izbor operacij »Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih« Ljubljana MZ.2017 (dosegljivo: http://www.mz.gov.si/si/pogoste_vsebine_za_javnost/javne_objave/javni_razpisi_s_podrocja_zdravja/, pridobljeno: 13.10.2017 in 17.11.2017 – sprememba JR)
3. Zdrava skupnost, Priročnik za razvoj skupnostnega pristopa k zdravju, uredila Majda Pahor, Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2018 (str.. 45 - 59)
 - a. <http://www.program-svit.si/> / (dostop: 15.6.2018)
 - b. https://dora.onko-i.si/fileadmin/user_upload/nova_zlozenka_oktober_2017/Dora_SLO_web.pdf (dostop: 15.6.2018)
 - c. <https://zora.onko-i.si/> (dostop: 15.6.2018)

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

www.eu-skladi.si

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada